

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «ФІТОМЕЛІОРАЦІЯ»

Ступінь вищої освіти – Доктор філософії
Спеціальність 205 – Лісове господарство
Освітня програма «Лісове господарство»
Рік навчання 2, семестр 3
Форма навчання денна, вечірня, заочна
Кількість кредитів ЄКТС 5
Мова викладання українська

Контактна інформація лектора (e-mail)

**Юхновський Василь Юрійович, доктор
сільськогосподарських наук, професор кафедри відтворення
лісів та лісових меліорацій**
yukhnov@nubip.edu.ua

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Фітомеліорація» є вивчення впливу деревних видів рослин і лісових насаджень на поліпшення ґрунтових умов і довкілля, відновлення порушених деградованих ландшафтів створенням різних видів захисних лісових насаджень, їх просторовим розміщенням в агроландшафтах та управління оптимізованими лісоарарними ландшафтами.

Майбутні науковці матимуть чітке уявлення про методи відтворення лісових екосистем засобами фітомеліорації, оптимальне просторове співвідношення аграрних та лісових угідь, захисні лісові насадження у боротьбі з несприятливими природними явищами, вітровою і водною ерозією, зсувами, оволодіти прийомам агролісомеліоративного моніторингу і застосування ГІС-технологій при дослідженні просторових об'єктів із захисними лісовими насадженнями.

Завданням вивчення дисципліни є питання відновлення порушених деградованих ландшафтів засобами фітомеліорації, формування різних категорій захисних лісових насаджень на землях, що не використовуються у сільському господарстві, раціональному організації ландшафтів з їх лісовою компонентою, основам ведення агролісомеліоративного моніторингу та застосуванням географічних інформаційних систем у фітомеліоративних дослідженнях.

Компетентності ОНП:

Інтегральна компетентність (ІК):

здатність вирішувати проблем фітомеліорації, методології і методики досліджень, що передбачає здійснення наукових інновацій, їх критичний аналіз та застосування в науковій та освітній діяльності.

Загальні компетентності (ЗК): здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність розв'язувати комплексні проблеми лісової галузі на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Фахові (спеціальні) компетентності спеціальності (СК): здатність продукувати нові ідеї, гіпотези, стратегії, виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових

результатів, які створюють нові знання щодо відтворення, оцінювання, збереження та раціонального використання лісових ресурсів й публікувати результати у провідних наукових виданнях; здатність застосувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень лісового господарства, цифрові технології, методи комп'ютерного моделювання, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності; здатність до наукової дискусії та системного порівняння одержаних наукових результатів із сучасним доробком лісівничої науки на національному та міжнародному рівнях; здатність критично аналізувати та оцінювати сучасний стан, тенденції розвитку й інституційні засади функціонування національного лісового господарства та формувати фахову експертну думку з відповідних проблем; здатність впроваджувати власні наукові розробки в освітню діяльність та практику лісогосподарського виробництва й охорони довкілля; здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового господарства, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень; здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

Програмні результати навчання (ПРН) ОНП: планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження у галузі лісового господарства та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми; мати ґрунтовні знання предметної області та розуміння професії, знання праць провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загально-цивілізаційного процесу; формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири сучасного суспільства та стан її наукової розробки, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень у сфері лісового господарства; мати здатність діяти соціально свідомо і відповідально на основі етичних мотивів, приймати обґрунтовані рішення, саморозвиватися і самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень, мотивувати співробітників та рухатися до спільної мети.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції / практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
3 семестр				
Модуль 1				
Понятійний апарат проблеми фітомеліорації	2/2	Усвідомити роль та значення фітомеліорації у формуванні оптимальних ландшафтів. Поняття оптимальної структури ландшафту. Знати агролісомеліоративні параметри ландшафту.	Виконання практичної роботи	7
			Виконання самостійної роботи	5
Теоретично-методичні засади фітомеліорації	2/2	Знати основні засади раціонального використання природних ресурсів, охорони, оздоровлення і збагачення довкілля.	Виконання практичної роботи Самостійна робота	14 5
Принципи формування оптимальних ландшафтів	2/2	Знати завдання, які вирішуються під час організації оптимального ландшафту, принципи формування ландшафту і застосування принципу пріоритету фітомеліорації.	Виконання практичної роботи Виконання самостійної роботи	14 5
Модульний контроль			Підсумковий тест	50
Всього				100

Тема	Години (лекції / практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Модуль 2				
Моделювання оптимальної лісистості	2/4	Знати і використовувати алгоритми моделей оптимальної лісистості. Використовувати регіональні нормативи і моделі лісистостей лісоаграрних ландшафтів.	Виконання практичної роботи Виконання самостійної роботи	15 5
Оптимізація структури земельного фонду	4/6	Знати алгоритм моделі оптимізації структури земельного фонду. Прогнозувати функціонування оптимізованого лісоаграрного ландшафту.	Виконання практичної роботи Виконання самостійної роботи	15 5
Керування процесом оптимізації ландшафтів	4/4	Оволодіти еколого-економічним обґрунтуванням організації і конструювання лісоаграрного ландшафту. Проводити експертизу і аналіз керованої системи оптимізації ландшафту.	Виконання практичної роботи Виконання самостійної роботи	5 5
Модульний контроль			Підсумковий тест	50
Всього				100
Модуль 3				
Агролісо-меліоративний моніторинг	4/4	Знати принципи організації моніторингу, організацію і проведення режимних спостережень, збір даних, проведення оцінки екологічного стану ландшафту, обґрунтування рішень.	Виконання практичної роботи Виконання самостійної роботи	15 5
ГІС у дослідженнях ландшафтів	4/2	Знати структуру ГІС, формування бази даних; управління базою даних; особливості ГІС в організації лісоаграрних екосистем, ефективність впровадження ГІС.	Виконання практичної роботи Виконання самостійної роботи	10 5
Агролісівництво як засіб фітомеліоративного збагачення ландшафтів	6/4	Знати типи агролісівництва, досвід зарубіжних країн у застосуванні агролісівництва, ключові вигоди від лісівництва, застосування агролісівництва в Україні.	Виконання практичної роботи Виконання самостійної роботи	10 5
Модульний контроль			Підсумковий тест	50
Всього				100
Всього за 1 семестр навчальна робота				70
Екзамен (залік)				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Дедлайни встановлюються для кожного з завдань. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку відповідно до зазначених критеріїв оцінювання. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час виконання практичних та самостійних робіт, тестування та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в дистанційному онлайн режимі за погодженням із директором інституту).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів/заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	незараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Соваков О.В. Системи захисту ґрунтів від ерозії: підручник. К. Кондор, 2019. 382 с.
2. Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М., Соваков О.В. Лісові меліорації: підручник. К. РВЦ НУБіП України, 2022. 362 с.
3. Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М. Агролісомеліорація: підручник / За ред. В.Ю. Юхновського. К. Кондор-Видавництво, 2012. 372 с.
4. Кучерявий В.П. Екологія. Львів: Світ, 2001. 500 с.
5. Кучерявий В.П. Урбоекологія. Львів: Світ, 1999. 359 с.
6. Кучерявий В.П. Урбоекологія. Львів: Світ, 2001. 439 с.
7. Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М., Соваков О.В. Лісові меліорації: практикум. навчальний посібник / За ред. В.Ю. Юхновського. К. Кондор-Видавництво, 2015. 232 с.
8. Соваков О.В., Юхновський В.Ю. Лісова меліорація: конспект лекцій / За ред. В.Ю. Юхновського. К. Фітосоціоцентр, 2016. 107 с.
9. Соваков О.В., Юхновський В.Ю., Гладун Г.Б., Суска А.А., Сайчук О.В. Лісова меліорація: конспект лекцій. Харків: ПромАрт, 2018. 108 с.
10. Голубець М.А. Екосистемологія. – Львів: Поллі, 2000. – 316 с.
11. Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М., Хрик В.М. Протиерозійні лісові насадження яружно-балкових систем. К. Кондор-видавництво, 2013. 512 с.
12. Довідник з агролісомеліорації / За ред. Пастернака П.С. К. Урожай, 1988. 286 с.
13. Юхновський В.Ю. Лісоаграрні ландшафти рівнинної України: оптимізація, нормативи, екологічні аспекти / За ред. Пилипенка О.І. К.: Інститут аграрної економіки, 2003. 273 с.